

STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR
NATURFORSKNING NINA
Postboks 5685 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandlar, innvalstelefon
Bjarne Otnes, 71 25 85 75

Dispensasjon for å samle inn havørnunge i verneområde på Smøla i 2022 - Sør-Smøla landskapsvernombjøde, Midt-Smøla naturreservat, Hopavassdraget naturreservat, Aunvågen naturreservat

Statsforvaltaren viser til søknad 27.04.2022 frå Norsk institutt for naturforskning (NINA).

Søknaden

NINA ønskjer å fange inn opptil 12 havørnunge på Smøla. Havørnunge skal flyttast til Spania som del av eit prosjekt med å bygge opp ein ny bestand av havørn, etter at denne har vore utevaska i fleire hundre år.

NINA legg til grunn at det hekkar om lag 50 par havørn i Smøla kommune. Bestanden produserer eit overskot av ungfugl, og dei fleste må trekke ut for å etablere seg. Ungfugl har også ei viss naturleg dødeleggjering dei første åra. Ein stor del av havørnbestanden på Smøla hekkar innanfor verneområda, men kor mange av dei totalt 12 ungane som vil bli henta derifrå vil avhenge av korleis hekkinga fordeler seg denne sesongen.

Personellet som vil samle inn ungane er feltornitologar med lang erfaring frå arbeid med havørn. Det vil berre bli tatt ungar frå reir med to eller tre ungar, og det vil alltid bli igjen minst ein unge i reiret.

Søknaden set ikkje opp kva for verneområde søknaden gjeld for, men Statsforvaltaren legg til grunn at innsamling kan vere aktuelt i dei større verneområda: Sør-Smøla landskapsvernombjøde, Haverøya landskapsvernombjøde, Midt-Smøla naturreservat, Hopavassdraget naturreservat og Aunvågen naturreservat. Vi legg også til grunn at det ikkje er aktuelt å samle inn havørnunge frå verneområde med ferdselsforbod i innsamlingsperioden.

Lovgrunnlag

I verneområda er m.a. fuglar, inkludert reirplassar og hiområde, freda mot skade, øydeleggning og unødig forstyrring.

Statsforvaltaren kan gi dispensasjon fra verneforskriftene dersom det ikkje strir mot verneformålet og ikkje påverkar verneverdiane nemneverdig, jf. § 48 i naturmangfaldlova (nml). Søknaden må også vurderast etter prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8-12, jf. § 7. Prinsippa omfattar vurdering av kunnskapsgrunnlag (§ 8), føre-var-omsyn (§ 9), samla belastning (§ 10), kostnader for å hindre skade på naturmangfald (§ 11) og miljøforsvarleg teknikk/driftsmetode (§ 12).

Verneområde	Verneformål
Sør-Smøla landskapsvernombord	Formålet med landskapsvernombordet er å ta vare på eit eigenarta, vakkert og internasjonalt verneverdig natur- og kulturlandskap med det biologiske mangfald som pregar området. Zoologisk har området verdi som overvintringsområde og som hekkeområde for fugl, bl.a. havørn. Området har og ein tett bestand av oter og sel. Botanisk er det eit særskilt viktig område med kystlynghei, naturbeitemarker, havstrand og naturtypar knytt til havstrand, brakkvatn og ferskvatn.
Haverøya landskapsvernombord	Formålet med vernet er å ta vare på eit eigenarta og vakkert natur- og kulturlandskap med nasjonal verneverdi med det biologiske mangfald som pregar området. Zoologisk er det spesiell verdi knytt til særskilt rike bestandar av sjø- og vassfugl, oter og havørn. Botanisk finnes svært viktige naturtypar som kystlynghei, naturbeitemark og høgmyr. Kulturlandskapet er svært artsrikt med mange raudlisteartar.
Midt-Smøla naturreservat	Formålet med naturreservatet er å ta vare på eit område som inneholder trua og sårbar natur i form av eit tilnærma urørt og internasjonalt verdifullt våtmarks- og myrområde, med naturleg tilknytt plante- og dyreliv, og økologiske funksjonar. Zoologisk er det spesiell verdi knytt til området som hekkeområde og trekk- og overvintringslokalisitet for ein rekke fuglearter. Botanisk er området svært viktig med store intakte høgmyrar, kalkrike enger, kystlynghei, kalksjøar, kalkrike kjelder/bekker og rikmyr. Området har også vitskapeleg og pedagogisk interesse.
Hopavassdraget naturreservat	Formålet med naturreservatet er å ta vare på eit område som inneholder trua og sårbar natur i form av eit tilnærma urørt og nasjonalt verdifullt våtmarksområde med vassdrag og myr på kysten, med naturleg tilknytt plante- og dyreliv, og økologiske funksjonar. Zoologisk har området spesiell verdi som hekkeområde og trekk- og overvintringslokalisitet for ei rekke fuglearter. Området har også mye oter og er eit godt fiskevassdrag. Botanisk er naturtypane knytt til utløpet, og elva er vurdert som viktig i eit intakt kystvassdrag. Vidare er dei velutvikla og intakte høgmyrene vurdert som svært viktige. Området har pedagogisk og vitskapleg interesse.
Aunvågen naturreservat	Formålet med naturreservatet er å ta vare på eit område som inneholder sjeldan og sårbar natur i form av eit nasjonalt verdifullt kystområde, med naturleg tilknytt plante- og dyreliv og økologiske funksjonar. Zoologisk er det spesielt stor verdi knytt til området som overvintringslokalisitet og hekkeområde for bl.a. havørn, og som leveområde for ein svært tett bestand av oter. Området er tilnærma urørt og har pedagogisk interesse.

Statsforvaltaren si vurdering

Statsforvaltaren vil først peike på at innsamling av havørnunge ikkje har betydning for anna dyreliv enn havørn, eller for botaniske naturverdiar. Det er ikkje ferdselsforbod i områda, og gitt at det blir vist alminneleg aktsemd for fugle- og dyrelivet vil ikkje aktiviteten ha større negativ påverknad enn anna lovleg aktivitet som t.d. friluftsliv, landbruksnæring eller anna.

Når det gjeld havørn er denne arten framheva spesifikt i fleire av formålsparagrafane, og havørn fell generelt også inn under dei zoologiske naturverdiene som er nemnt for dei andre områda. Det er

difor avgjerande å vurdere om innsamlinga vil vere negativt for havørnbestanden i verneområda, jf. vilkåra i nml § 48, og på Smøla og i Noreg totalt sett, jf. prinsippet om samla belastning i nml § 10.

Statsforvaltaren legg til grunn at havørnbestanden i verneområda og på Smøla totalt sett produserer eit overskot av havørnunigar som må trekke bort frå Smøla for å finne ledige territorium. Dette er godt etablert kunnskap etter fleire tiår med forsking på havørnbestanden i området. Vidare er det naturleg dødelegheit på havørnunigar og ungfuglar. Vi finn difor at det ikkje vil ha merkbar effekt på bestanden av havørn i verneområda eller på Smøla å samle inn opp til 12 havørnunigar. Ut i frå dette finn vi at innsamlinga ikkje stirr mot verneverdiane nemneverdig.

Når det gjeld samla belastning (nml § 10) er vindmølleparken ein stor negativ påverknadsfaktor for havørnbestanden på Smøla, men bestanden er trass i dette livskraftig og produserer eit overskot av ungfugl. Regionalt og nasjonalt er også havørnbestandane godt etablert og i auke, og redusert tilsig av havørnrekruttar frå Smøla vil ha marginal verknad på bestandsutviklinga. I europeisk samanheng vil det vere ei styrke for utbreiinga av havørn at overskot i norske havørnbestandar blir brukt til å reetablere livskraftige bestandar i tidlegare leveområde. Dette har t.d. vore ein suksess i Skottland. Marginale verknader for norske bestandar blir tent inn mange gonger i oppbygging av nye bestandar i Europa. Prosjektet bidrar til å sikre ein robust europeisk bestand av havørn som totalt sett er mindre sårbar for klimaendringar, forureining, arealinngrep og ulovleg jakt.

Vi legg ut over dette til grunn at innfanging og hald av havørnuniane er forsvarleg ut i frå dei omsyn Miljødirektoratet skal sikre gjennom si handsaming av løyve til innfanging etter § 2-2 i viltforskrifta.

Statsforvaltaren ser på kunnskapsgrunnlaget som godt (nml § 8), og føre var-prinsippet får ikkje vekt (nml § 9). Det blir stilt vilkår om at tilgjengelege ungar i rimeleg grad blir samla inn frå reir utanfor verneområda, før resterande kan takast i verneområda. Vilkåret er sett for å sikre at uttaket av havørnunigar innanfor verneområda ikkje blir høgare enn nødvendig, jf. nml §§ 10, 11 og 12.

Vedtak

Norsk institutt for naturforskning får dispensasjon til å samle inn opptil 12 havørnunigar samla i Sør-Smøla landskapsvernombjørg, Haverøya landskapsvernombjørg, Midt-Smøla naturreservat, Hopavassdraget naturreservat og Aunvågen naturreservat. Heimel for vedtaket er § 48 i naturmangfaldlova.

Vilkår

- Talet på havørnunigar NINA kan samle inn innanfor verneområda er avgrensa til det som ikkje i rimeleg grad er tilgjengeleg utanfor verneområda i Smøla kommune, innanfor ei total ramme på 12 ungar.
- Personellet som blir brukt til innsamling skal ha tilstrekkeleg kunnskap om havørn og handtering av havørnunigar, jf. også dei vilkår Miljødirektoratet stiller i sitt vedtak etter viltforskrifta § 2-2.
- Løyvet gjeld for hekkesesongen 2022.
- Ein kopi av løyvet skal vere med i felt for å vise fram ved kontroll.

Anna lovverk

Vi gjer merksam på at vedtaket berre omfattar dispensasjon frå verneforskrifta i medhald av naturmangfaldlova. Nødvendige løyve etter anna lovverk må avklarast med rette myndigheter. Vi vil særleg peike på viltforskrifta § 2-2, der Miljødirektoratet er myndigheit.

Klage på vedtaket

Partane i saka eller andre med rettsleg klageinteresse kan klage på vedtaket innan tre veker frå det er mottatt. Klagen må vere grunngitt, og skal sendast til Statsforvaltaren. Miljødirektoratet avgjer klagen dersom Statsforvaltaren opprettheld vedtaket. Reglane om klage på vedtak går fram av kapittel VI i forvaltningslova.

Med helsing

Ulf Lucasen (e.f.)
assisterande miljøverndirektør

Bjarne Otnes
fagleiar

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

SMØLA KOMMUNE

Postboks 34

6571

SMØLA